

ద్రవ్య వ్యవస్థ - రుణం

మీరు 8వ తరగతిలో ద్రవ్యం, వివిధ బ్యాంకు ఖాతాల గురించి తెలుసుకున్నారు. వ్యక్తులు, వారి మిత్రులు, బంధువులు, వడ్డీ వ్యాపారులు, బ్యాంకుల నుండి డబ్బును అప్పుగా తీసుకుంటారు. వ్యవసాయ కూలీలు వారి యజమానుల నుండి డబ్బును అప్పుగా తీసుకుంటూ మార్కెట్ కూలీ కంటే తక్కువ జీతానికే పని చేస్తూ ఉంటారు. వివిధ రుణవ్యవస్థలు ఒక దేశం యొక్క ద్రవ్య వ్యవస్థలో ముఖ్యమైన భాగంగా ఉంటూ ప్రధాన పాత్రను పోషిస్తాయి. ఈ పాఠంలో మనం రుణ వ్యవస్థలోని కొన్ని అంశాల గురించి తెలుసుకుందాం.

బ్యాంకు జమ (నిల్వ)గా డబ్బు

డబ్బు యొక్క ఆధునిక రూపాలలో కరెన్సీ నోట్లు, నాణాలు, బ్యాంకు జమలు కూడా కొన్ని రూపాలని 8వ తరగతిలో మీరు చదివియున్నారు.

బ్యాంకులు డబ్బును జమ చేసుకొని దానిపై వడ్డీని చెల్లిస్తాయి. ఈ విధంగా ప్రజల సొమ్ము బ్యాంకులలో సురక్షితంగా ఉంటూ వడ్డీని కూడా సంపాదిస్తుంది. అవసరమైనప్పుడు డబ్బును తిరిగి తీసుకొనే హక్కు ప్రజలకు ఉంటుంది. డిమాండ్ చేసినప్పుడు బ్యాంకు ఖాతాల నుండి డబ్బును వాపసు తీసుకొనే సౌలభ్యం ఉండటం వలన ఈ డిపాజిట్స్ ను (డబ్బు జమ) “డిమాండ్ డిపాజిట్లు” అంటారు.

డిమాండ్ డిపాజిట్లు మరొక సౌకర్యాన్ని కూడా కల్పిస్తాయి. ఈ సౌకర్యం నగదు యొక్క వివిధ ముఖ్య లక్షణాలకు దారితీస్తుంది. (నగదు బదిలీకి సంబంధించినవి). నగదుకు బదులుగా చెక్కుల రూపంలో లేదా వివిధ ఎలక్ట్రానిక్ పరికరాల ద్వారా చెల్లింపులు జరుగుతాయని మీకు తెలుసు. కరెన్సీ నోట్లు మొదలైన వివిధ నగదు రూపాల లాగానే ఈ డిపాజిట్ల ద్వారా జమచేసిన డబ్బును తిరిగి తీసుకోవడం లేదా చెల్లింపులు జరపటం లాంటి విషయాలను నగదు రూపంలో గాని, చెక్కుల రూపంలో గాని చేయవచ్చు. చెల్లింపులు జరపడంలో డిమాండ్ డిపాజిట్ల అధిక వినియోగం వలన ఆధునిక ఆర్థిక వ్యవస్థలో ఇవి కరెన్సీ, నగదుకు ప్రతి రూపంలో ఉన్నాయి.

ఈ విషయంలో బ్యాంకులు నిర్వహించే పాత్రను మీరు గుర్తుతెచ్చుకోవాలి.

ప్రస్తుత కాలంలోని డబ్బు యొక్క వివిధ రూపాలైన కరెన్సీ, డిపాజిట్లు ఆధునిక బ్యాంకింగ్ వ్యవస్థతో దగ్గర సంబంధం కల్గి ఉన్నాయి.

ఈ మొత్తం వ్యవస్థను ప్రభుత్వ సంస్థ అయిన రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా (ఆర్.బి.ఐ.) పర్వవేక్షిస్తుంది. అందువలన బ్యాంకులలో జరిగే నగదు, చెక్కుల చెల్లింపులు, జమచేసిన నగదును తిరిగి తీసుకొనే లావాదేవీలను బ్యాంకులు గౌరవించి నిర్వహిస్తాయి. బ్యాంకులలో దాసుకొనే డబ్బుకు, ఫిక్స్డ్ డిపాజిట్లకు ప్రభుత్వం రక్షణ

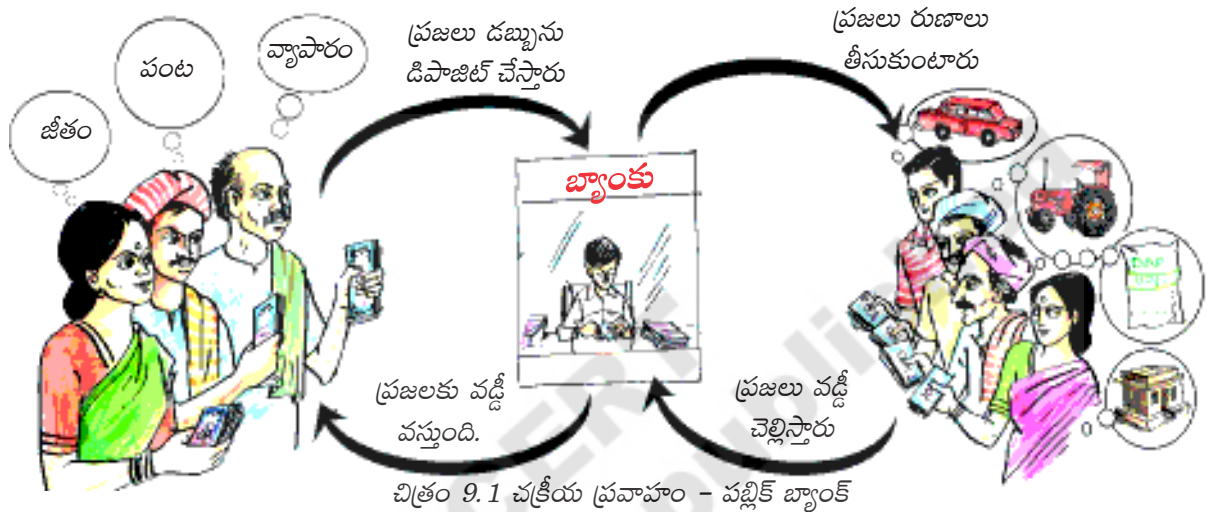
- డిమాండ్ డిపాజిట్లను నగదుగా ఎందుకు పరిగణిస్తారు?
- బ్యాంక్ డిపాజిట్లను కూడా ప్రభుత్వం బీమా చేస్తుంది. వివరాలు సేకరించండి.
- బ్యాంకులలో జమచేసే ఫిక్స్డ్ డిపాజిట్లు నగదు లాగా పనిచేస్తాయి. చర్చించండి.

కల్పిస్తూ, వివిధ లావాదేవీలకు అనుమతిస్తూ, ప్రజలకు బ్యాంకులపై నమ్మకం కలిగించాలి. బ్యాంకులపై ప్రజలకు నమ్మకాన్ని కల్పించడానికి ఈ వ్యవస్థకు కావలసిన మార్గదర్శకాలను రిజర్వ్ బ్యాంక్ రూపొందించి అమలుపరుస్తుంది. అదేవిధంగా ప్రభుత్వం కరెన్సీ నోట్లను, నాణాలను చాలినంత మొత్తంలో సరఫరా చేస్తూ, వాటిని సరియైన స్థితిలో ఉండేటట్లు జాగ్రత్త తీసుకుంటుంది. దీనివల్ల ప్రజలకు కరెన్సీని ఉపయోగించడంలో ప్రజలకు ఎటువంటి ఇబ్బందులు కల్గకుండా ఉంటాయి.

బ్యాంకుల ద్వారా రుణాలు

చిత్రం 9.1 చక్రీయ ప్రవాహం - పబ్లిక్ బ్యాంక్

ప్రజలద్వారా బ్యాంకులలో జమ అయిన నగదును బ్యాంకులు ఏమి చేస్తాయి? ఈ విషయంలో ఒక ఆసక్తిని కల్పించే యంత్రాంగం పనిచేస్తుంది.

ప్రజలు డిపాజిట్ల ద్వారా జమ చేసిన నగదులో కొద్ది భాగాన్ని మాత్రమే బ్యాంకులు తమ దగ్గర ఉంచుకొంటాయి. ఉదాహరణకు దేశంలో ఉన్న బ్యాంకులు ఈ రోజుల్లో జమ అయిన నగదులో 15% మాత్రమే తమ దగ్గర ఉంచుకొంటున్నాయి. ఇవి కూడ జమ చేసిన డబ్బును ప్రతి రోజు తిరిగి తీసుకునే ఖాతాదారులకు చెల్లించడానికి వినియోగించడం కోసం బ్యాంకునందు నిల్వ చేస్తారు. బ్యాంకులోని మొత్తం ఖాతాదారులలో ప్రతి రోజు కొద్ది మంది ఖాతాదారులు మాత్రమే జమ చేసిన నగదును తిరిగి తీసుకోవడానికి వస్తారు. కావున బ్యాంకులు తమ వద్ద నిల్వ ఉన్న డబ్బును వారికి అందించి బ్యాంకు కార్యకలాపాలను సమర్థంగా నిర్వహించగలుగుతాయి. ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ఉన్న బ్యాంకులన్నీ ఇదే విధంగా తమ వద్ద ఉన్న కొద్దిపాటి నగదునే ఖాతాదారులకు వారి డిమాండ్ మేరకు చెల్లిస్తూ ఖాతాదారులలో నమ్మకాన్ని కలుగ చేస్తాయి.

జమ అయిన నగదులో అధిక భాగాన్ని రుణాలు ఇవ్వడానికి బ్యాంకులు వినియోగిస్తాయి. వివిధ ఆర్థిక కార్యకలాపాలకు పొందే రుణాల కోసం అధిక డిమాండ్ ఉంది. ముందు పేజీలలో వచ్చే విభాగాలలో ఈ విషయాన్ని మరింత విపులంగా చదువుదాం. ప్రజలకు రుణాలు ఇవ్వడానికి బ్యాంకులు తమ వద్ద జమ అయిన డబ్బును ఉపయోగిస్తారని తెలుసుకున్నాం కదా! ఈ విధంగా బ్యాంకులు అధిక నిధులు ఉన్న డిపాజిటర్లకు, డబ్బు అవసరమున్న రుణ గ్రహీతలకు మధ్యన వారధిగా పనిచేస్తాయి. బ్యాంకులు డిపాజిట్లపై ఇచ్చే వడ్డీ కన్నా అధికమైన వడ్డీని రుణాలపై వసూలు చేస్తాయి. రుణాలపై వసూలుచేసే వడ్డీకి, డిపాజిట్లపై ఇచ్చే వడ్డీకి భేదంగా ఉన్న నగదే బ్యాంకులకు ప్రధాన ఆదాయ వనరుగా ఉంటుంది.

ప్రజలకు రుణాలు ఎందుకు అవసరం

వివిధ కారణాల వల్ల పూర్వంతో పోలిస్తే ప్రస్తుత కాలంలో ప్రజల రుణావసరాలు పెరిగాయి. ఇంతకుముందు వ్యవసాయానికి కావలసిన ఉత్పాదకాలలో చాలావాటిని రైతులే స్వయంగా సమకూర్చుకునేవారు. సొంత పశువులనే పొలం దున్నడానికి, ఇంటి మనుషులే వ్యవసాయ కూలీలుగా,

- డిపాజిట్ దారులందరు ఒకేసారి బ్యాంకు నుండి తమ డబ్బును తిరిగి ఇవ్వవలసినదిగా కోరితే ఏమౌతుంది?
- బ్యాంకు నుండి రుణం తీసుకున్న వ్యక్తితో మాట్లాడండి. రుణాన్ని ఏ అవసరానికి తీసుకున్నాడో బ్యాంకు వారిని ఏ విధంగా కలిసాడో తెలుసుకోండి.
- బ్యాంక్ మేనేజర్ తో మాట్లాడి వారు ఏ ఏ రుణాలు ఇచ్చారో, ఏ ఏ వాటికి రుణాలు ఇవ్వకూడదో చర్చించండి.
- ప్రజలు వారి డబ్బును బ్యాంకులలోనే కాకుండా ఇతర సంస్థలైన గృహ సముదాయ సంస్థలు, కంపెనీలు పోస్టాఫీసు పథకాలు మొదలైన వాటిలో కూడా జమచేస్తారు. బ్యాంక్ డిపాజిట్ల కన్నా ఇవి ఏవిధంగా విభిన్నమో చర్చించండి.

తమ పొలంలో పండిన పంటనే విత్తనాలుగా, తమ పశువులకొట్టం నుండే ఎరువును తయారు చేసుకోవడం మొదలైన పనులు చేసేవారు. నవీన వ్యవసాయ పద్ధతులకు అధికమైన ధనం అవసరం. విత్తనాలు, ఎరువులు, క్రిమి సంహారక మందులు కొనడం కోసం అలాగే పొలం దున్నడం, విత్తనాలు నాటడం, పంట కోతకోయడం మొదలైన వ్యవసాయ పనులు చేసే యంత్రాల కోసం, కూలీల జీతాల కోసం ఎక్కువ డబ్బు అవసరం.

మార్కెట్ లో లభిస్తున్న వినియోగ వస్తువులు, రుణాన్ని అందించే సౌకర్యాలు పెరగడం వలన వివిధ రకాల రుణాన్ని అందించే ఏర్పాట్లు వినియోగంలోకి వచ్చాయి. వివిధ అత్యవసర వస్తువులైన ఆహార ధాన్యం నుండి వంట పాత్రలు,

గృహోపకరణాలు, ఫర్నిచర్ మొదలైన అనేక వస్తువులను రుణాల ద్వారా పొందవచ్చు. వీటి తయారీదారులు, అమ్మేవారు వీటిని కొనడానికి ప్రజలను ప్రోత్సహిస్తారు. ముఖ్యంగా క్రమబద్ధంగా ప్రతినెల జీతం వచ్చే వారిని, బ్యాంకులలో డిపాజిట్లు కల్గిన వారిని రుణం తీసుకునే విధంగా ప్రోత్సహిస్తారు. తీసుకున్న రుణం సొమ్మును సులభ వాయిదాలలో చెల్లించే అవకాశం కల్పిస్తారు. ఉదాహరణకు మీరు 20,000 రూ॥ల ఖరీదు చేసే టెలివిజన్ కొనాలనుకుంటే ముందస్తుగా ఐదు వేల రూ॥లు చెల్లించి మిగిలిన సొమ్మును సులభ వాయిదాలలో ఒకటి లేదా రెండు సంవత్సరాలు చెల్లించవచ్చు. పాఠశాల, కళాశాల ఫీజులు ఆరోగ్య సేవలకోసం కూడా రుణాన్ని పొందవచ్చు. అధికమైన హాస్పిటల్ ఫీజులు కూడా ప్రజలు అప్పులు చేయడానికి ప్రధాన కారణం అవుతున్నాయి.

వ్యాపార వాణిజ్యాలతో పాటు వాటికి అవసరమైన రుణాలు కూడా పెరుగుతాయి. కావలసిన ధనం వివిధ వనరుల ద్వారా రుణాల రూపంలో అందుతుంది. రుణం తీసుకొని వ్యాపారం చేయడంలో ప్రధాన ఉద్దేశ్యం చెల్లించాల్సిన వడ్డీ కన్నా అధిక మొత్తాన్ని సంపాదించడం. ఇది ఏ విధంగా సాధ్యమౌతుందో కొన్ని ఉదాహరణల ద్వారా పరిశీలిద్దాం.

రెండు విభిన్న రుణ సన్నివేశాలు

ఇంకో రెండు నెలలలో పండుగ రాబోతుంది. చెప్పులు తయారీదారుడైన అలీషాకు పట్టణంలోని పెద్ద వ్యాపారస్తుడు నెల రోజుల సమయంలో మూడు వేల జతల షూస్ తయారు చేసి ఇవ్వమని ఆర్డర్ ఇచ్చాడు. గడువులోపల ఇచ్చిన పని పూర్తి చేయడానికి పేస్టింగ్ (గమ్ పూయడం), స్టిచ్చింగ్ (చెప్పులు కుట్టడం) మొదలైన పనుల కోసం, మరి కొంతమంది పనివారిని నియమించుకోవాలి. ఇంకా చెప్పుల

తయారీకి కావలసిన ముడి సరుకులు కొనుక్కోవాలి. ఈ ఖర్చుల కోసం అలీషా రెండు వనరుల నుండి రుణాన్ని పొందాడు. మొదటిది లెడర్ (తోలును) అందించే వ్యాపారి నుండి, తోలును ముందుగా తీసుకొని పని పూర్తి అయిన పిమ్మట అతనికి డబ్బులు ఇవ్వడం, రెండవది పట్టణ వర్తకుని నుండి వెయ్యి జతలకు ఖర్చు అయ్యే డబ్బును ముందుగానే రుణంగా (అడ్వాన్సుగా) పొందడం. నెల చివరన అన్ని జతలను ఇచ్చేటట్లుగా హామీని ఇవ్వడం.

ఈ రుణాన్ని పొంది, అలీషా అనుకున్న విధంగానే నెల చివరన ఆర్డర్ మొత్తాన్ని అందించి, మంచి లాభాన్ని పొంది తన రుణాన్ని తీర్చాడు.

ప్రతి దినం జరిగే వివిధ ఆర్థిక లావాదేవీలలో ఏదో ఒక రూపంలో రుణం ప్రధాన పాత్రను పోషిస్తుంది. రుణదాత నుండి రుణాన్ని డబ్బుగా గాని, వస్తువులు లేదా సేవల రూపంలో కానీ రుణగ్రహీత పొందుతూ, తీసుకున్న రుణాన్ని భవిష్యత్లో తిరిగి చెల్లిస్తానని హామీని ఇవ్వడం వారిద్దరి మధ్య రుణ విషయంలో జరిగే ఒప్పందం. ఉత్పత్తికి అవసరమయ్యే మూలధనాన్ని (పెట్టుబడి) అలీషా రుణంగా పొందాడు. ఉత్పత్తిలో సంభవించే వివిధ ఖర్చుల కోసం, గడువు లోపల ఉత్పత్తిని పూర్తి చేయడం తద్వారా ఆదాయాన్ని పెంచుకోవడం మొదలైనవి రుణం తీసుకోవడం ద్వారా సాధ్యమౌతాయి. ఈ పరిస్థితిలో రుణం అత్యంత కీలకమౌతుంది.

స్వప్న ఒక చిన్న రైతు. తన మూడు ఎకరాల భూమిలో వేరుశనగను పండిస్తుంది. పంట పండిన తరువాత వచ్చే డబ్బుతో తన అప్పు తీర్చవచ్చనే ఆశతో ఆమె వడ్డీ వ్యాపారస్తుని నుండి పంటకయ్యే ఖర్చును అప్పుగా తీసుకుంటుంది. పంట పండే మధ్యకాలంలో పంట చీడకు గురై నాశనమయ్యింది.

స్వప్న అధిక డబ్బును వెచ్చించి పురుగుల మందును పిచికారి చేసినా లాభం కలుగలేదు. అనుకున్న సమయానికి అప్పుగా తీసుకున్న డబ్బును తిరిగి ఇవ్వలేక పోవడం వలన సంవత్సరం చివరికి ఆ అప్పు పెద్ద అప్పుగా పెరిగింది. మరుసటి సంవత్సరం మరల అప్పు చేసి కష్టపడగా మామూలు పంట పండింది. పంట అమ్ముగా వచ్చిన డబ్బు పాత బాకీనే తీర్చలేక పోయింది. అప్పులలో మునిగిపోయిన ఆమె చివరకి అప్పును తీర్చడానికి తన భూమిలో సగం భూమిని అమ్మాల్ని వచ్చింది.

గ్రామీణ ప్రాంతాలలో అప్పు చేయడానికి ప్రధాన కారణం పంటను పండించడం, పంట ఉత్పత్తిలో విత్తనాలు, ఎరువులు, పురుగుమందు, నీరు, విద్యుత్, పాడైన వ్యవసాయ పరికరాల రిపేర్

- క్రింది పట్టికను పూరించండి.

	అలీషా	స్వప్న
రుణాలు ఎందుకవసరం?		
రుణం తీసుకోవడం వలన ఎటువంటి హాని జరగవచ్చు		
ఫలితమేమిటి?		

- అలీషాకు వరసగా ప్రతి సంవత్సరం ఆర్డర్లు వస్తే ఆరు సంవత్సరాల తరువాత అతను ఎటువంటి స్థితికి చేరుతాడు?
- స్వప్న నష్టాల స్థితికి చేరడానికి కారణాలు ఏవి? కింది అంశాలను చర్చించండి. క్రిమి సంహారక మందులు, వడ్డీ వ్యాపారుల పాత్ర, శీతోష్ణస్థితి.

మొదలైన వాటికి ధనాన్ని ఖర్చు చేయాల్సి వస్తుంది. వీటిపై చేసే ఖర్చుకు పంటను అమ్మే సమయానికి మధ్యన సుమారు మూడు, నాలుగు నెలల కాలం ఉంటుంది. సాధారణంగా రైతులు పంట కాలం ప్రారంభంలో రుణాలు తీసుకొని పంటను కోసిన తరువాత చెల్లిస్తారు. రుణాలు తిరిగి చెల్లించే విషయం ప్రధానంగా పంట ఉత్పత్తి ద్వారా వచ్చే ఆదాయంపై ఆధారపడుతుంది.

స్వప్న విషయంలో పంట పండకపోవడం వలన రుణాన్ని తీర్చడం అసాధ్యమైనది. అప్పును తిరిగి చెల్లించడం కోసం తనకున్న దానిలో సగం భూమిని అమ్మి వేయాల్సి వచ్చింది. రుణం ఆమె ఆదాయాన్ని, స్థితిని మెరుగు పరచగపోగా హీన స్థితికి దిగజార్చింది. దీనిని అప్పుల్లో చిక్కుకోవడం అంటారు. రుణం ఇలాంటి పరిస్థితులలో అది తీసుకున్న వ్యక్తిని తిరిగి చెల్లించలేని కష్టాలలోనికి నెట్టివేస్తుంది.

ఒక సన్నివేశంలో రుణం తీసుకున్న వ్యక్తిని మెరుగైన స్థితికి తీసుకువెళ్ళి అతని ఆదాయాన్ని

- ప్రజలు అనేక సామాజిక, సాంస్కృతిక విషయాల కోసం రుణాలు తీసుకుంటారు. వివాహ సమయాలలో చేసే అధిక ఖర్చుల కోసం వధూవరుల ఇద్దరి కుటుంబాలు అప్పు చేయాల్సిన పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది. మీ ప్రాంతంలోని ప్రజలు చేసే అప్పులకు ఇతర కారణాలు ఉన్నాయని మీరు భావిస్తున్నారా? మీ పెద్దలు, ఉపాధ్యాయుల నుండి సమాచారాన్ని సేకరించి తరగతిలో చర్చించండి.

పెంచడానికి తోడ్పడినది. మరొక సన్నివేశంలో పంట నాశనమవడం వలన రుణం ఆ వ్యక్తిని అప్పుల వలలో చిక్కుకునేటట్లు చేసింది. చివరకు అప్పు చెల్లింపులకు భూమిని అమ్మాల్సిన పరిస్థితి ఏర్పడింది. ఇంతకు ముందు కన్నా ఆమె ఆర్థిక పరిస్థితి మరింత కుంటుపడింది. రుణం తీసుకోవడం ఉపయోగమా లేదా హానికరమా అనేది వ్యాపార పరిస్థితులపై ఆధారపడి ఉంటుంది. నష్టం వచ్చినప్పుడు ఏదైనా ఆధారం ఇవ్వగలిగితే రుణం ఉపయోగమే.

రుణం-షరతులు

ప్రతి రుణ ఒప్పందం రుణ గ్రహీత రుణదాతకు అసలుతో పాటు చెల్లించాల్సిన వడ్డీ రేటును తెల్పుతుంది. దీనికీతోడు రుణం ఇవ్వడానికి తీసుకునే వారి నుండి ఏదైనా పూచీకత్తును కోరతారు. అప్పు తీసుకున్నవారు అప్పును తిరిగి చెల్లించలేకపోతే వారు పూచీకత్తుపై చూపించిన ఆస్తిని అమ్మివేసి తమకు రావలసిన సొమ్మును రాబట్టుకునే హక్కు అప్పు ఇచ్చిన వారికి ఉంటుంది. వివిధ ఆస్తులైన భూమికి సంబంధించిన రిజిస్ట్రేషన్ పట్టాలు బ్యాంకులలోని డిపాజిట్లు, పశుసంపద మొదలైనవి అప్పు

తీసుకోవడానికి పూచీకత్తుగా చూపించే వాటికి కొన్ని ఉదాహరణలు.

చిత్రం 19.2: పూచీకత్తుగా ఉపయోగించే స్థిర, చర ఆస్తులు

పూచీకత్తు

అప్పు తీసుకున్న వారు తమ స్వంత ఆస్తులైన భూమి, భవనాలు, వాహనం, పశుసంపద, బ్యాంకులలో డిపాజిట్లు మొదలగు వాటిని పూచీకత్తుగా చూపిస్తారు. ఇవన్నీ అప్పు పూర్తిగా తీర్చేవరకు రుణదాతకు హామీగా ఉపయోగపడతాయి.

ఇల్లును కొనడానికి శివకామి అనే ఉపాధ్యాయురాలు బ్యాంకు నుండి ఐదు లక్షల రూపాయలు రుణం తీసుకుంది. సంవత్సరానికి 12 శాతం వడ్డీ రేటు చొప్పున పది సంవత్సరాలలో మొత్తం రుణాన్ని సులభ నెలసరి వాయిదాలలో తీర్చివేయాలి. అప్పు ఇవ్వడానికి తన ఉద్యోగ రికార్డులు నెలసరి జీతం వివరాలను బ్యాంకు వారికి హామీగా ఇవ్వవలసి వచ్చింది. కొత్త ఇంటి యొక్క రిజిస్ట్రేషన్ పత్రాలను పూచీ కత్తుగా బ్యాంకువారు స్వీకరించారు. శివకామి తాను తీసుకున్న రుణము మొత్తాన్ని తిరిగి చెల్లించేవరకు ఆ పత్రాలు బ్యాంకువారి వద్దే ఉంటాయి. అప్పు తీరిన తరువాత పత్రాలను తిరిగి శివకామికి ఇచ్చి వేస్తారు.

వడ్డీ రేటు, పూచీకత్తు వివిధ పత్రాలు, తీసుకున్న అప్పు తిరిగి చెల్లించే విధానం వీటన్నింటినీ కలిపి రుణము యొక్క షరతులు అంటారు. వివిధ అప్పులకు వేరు వేరు షరతులు వర్తిస్తాయి. కొన్ని సార్లు అప్పు ఇచ్చేవారు, తీసుకునే వారిపై కూడ షరతులు ఆధారపడి మారుతూ ఉంటాయి. తరువాత పాఠ్యాంశంలో వివిధ రుణాలకు వర్తించే వేరు వేరు షరతులకు ఉదాహరణలను తెలుసుకుంటాం.

- రుణదాతలు అప్పు ఇవ్వడానికి ఎందుకు పూచీకత్తును అడుగుతారు?
- అప్పు తీసుకోవడంలో పూచీకత్తు పేదవారిపై ఎటువంటి ప్రభావాన్ని చూపుతుంది?
- సరియైన సమాధానమును ఎంచుకొని ఖాళీలను పూరించండి:

అప్పు తీసుకునేటప్పుడు రుణగ్రహీతలు సులభమైన షరతుల కోసం ఎదురుచూస్తారు. దీని అర్థం _____ (అధిక / అత్యల్ప) వడ్డీరేటు, _____ (సులభమైన / కష్టమైన) షరతులతో కూడిన చెల్లింపులు, _____ (తక్కువ / ఎక్కువ) సంఖ్యలో చూపాల్సిన పూచీకత్తుగా ఉపయోగపడే ఆస్తులు.

వివిధ రకాల రుణ ఏర్పాట్లు: ఉదాహరణకు ఒక గ్రామం:

చిన్న రైతైన వాసు కొద్ది సంవత్సరాలుగా తన 1.5 ఎకరాల భూమి సాగుకోసం నెలకు 3 శాతం, సంవత్సరానికి 36 శాతం చొప్పున ఒక వ్యవసాయ వర్తకుని నుండి రుణము పొంది వ్యవసాయాన్ని చేస్తున్నాడు. ఆ వర్తకుడు పంట ప్రారంభ కాలంలో సాగుకు కావలసిన రుణాన్ని అందించి, పంట కోతల తరువాత అప్పును రాబడతాడు.

వడ్డీ తీసుకోవడంతోపాటు పంటను కూడ తనకే అమ్మేటట్లు రుణదాత రైతులనుండి హామీని పొందుతాడు. దీని ద్వారా తీసుకున్న అప్పు సమయానికి తిరిగి చెల్లించేటట్లు జాగ్రత్త పడతారు. అంతేకాక పంట కోసిన వెంటనే దాని ధర తక్కువగా ఉండడం వల్ల రుణదాత దానిని చౌకగా కొని ధరలు పెరగగానే అమ్ముకొని ఎక్కువ లాభం పొందుతాడు.

బ్యాంకు నుండి అప్పు తీసుకొని వ్యవసాయం చేసే కొద్దిమందిలో ఏడు ఎకరాలు కలిగిన అరుణ్ కూడా ఒకడు. సంవత్సరానికి 10% వడ్డీతో తీసుకున్న రుణాన్ని మూడు సంవత్సరాల లోపున ఎప్పుడైనా చెల్లించవచ్చు. పంట కోసిన తరువాత కొంతభాగాన్ని అమ్మి కొద్దిగా అప్పును తీర్చేటట్లు అరుణ్ ప్రణాళిక వేసుకున్నాడు. మిగిలిన ఆలుగడ్డల పంటను సమీప పట్టణంలోని గోదాంలో దాచి, రసీదును పొంది, బ్యాంకు వారికి రసీదు చూపి మరికొంత రుణాన్ని పొందడం అతని ఆలోచన. బ్యాంకు నుండి పంట రుణాలను పొందే రైతులకు ఇటువంటి సౌకర్యాలను బ్యాంకులు కల్పిస్తాయి.

- పై ఉదాహరణలలో రుణం పొందడానికి ఉపయోగపడే వనరుల జాబితాను రాయండి.
 - పై పాఠ్యాంశంలో రుణం యొక్క ఉపయోగాలను గుర్తించి కింద గీత గీయండి.
 - అందరికీ రుణం తక్కువ వడ్డీ రేటుతో లభిస్తుందా? ఎవరెవరికి లభిస్తుంది?
 - సరియైన సమాధానం వద్ద (✓) గుర్తును ఉంచండి.
- (అ) కాలం గడిచే కొద్దీ రమ చేసిన అప్పు
- పెరుగుతుంది.
 - స్థిరంగా ఉంటుంది.
 - తగ్గుతుంది.
- (ఆ) బ్యాంకు నుండి రుణం పొందిన కొద్దిమందిలో అరుణ్ కూడా ఒకడు. దీనికి కారణం
- అతను అక్షరాస్యుడు.
 - బ్యాంకు అడిగే వూచీకత్తును ప్రతిఒక్కరూ సమర్పించలేరు.
 - వడ్డీ వ్యాపారులు, బ్యాంకులు విధించే వడ్డీరేటు ఒక్కటే.
 - బ్యాంకు రుణం పొందుటకు ఎటువంటి దస్తావేజులు (పత్రాలు) అవసరము లేదు.
- మీ ప్రాంతములోని కొందరిని కల్పి మీ దగ్గర ఉన్న రుణ ఏర్పాట్ల వివరాలు సేకరించండి. రుణ షరతులలో ఉన్న తేడాలను నమోదు చేయండి.

ప్రకృతే ఉన్న మరియొక పొలంలో రమ ఒక వ్యవసాయ కూలి. చాలా నెలలుగా పని లేక పోవడంతో దినసరి ఖర్చులకు డబ్బులేక రమకు అప్పు అవసరమైనది. ఇవే కాకుండా ఆరోగ్య సమస్యల కోసం లేదా ఇంటిలో జరిగే వినోదాలు, పండుగల కోసం అయ్యే ఖర్చు కూడా అప్పుల ద్వారానే సమకూర్చు కుంటారు. వీటన్నిటి కోసం రమ తాను పనిచేసే భూస్వామిపైనే ఆధారపడి అతని వద్ద డబ్బును అప్పుగా తీసుకుంటుంది. భూస్వామి తాను ఇచ్చే అప్పులపై నెలకు ఐదు శాతం వడ్డీని వసూలు చేస్తాడు. రమ అతని వద్దే కూలీకి పనిచేస్తూ తన అప్పును తీరుస్తుంది. చాలాసార్లు పాత అప్పు తీరకముందే మళ్ళీ మళ్ళీ కొత్తగా అప్పులు చేయవలసిన స్థితి ఆమెకు వస్తూ ఉంటుంది. ప్రస్తుతం ఆమె భూస్వామికి ఐదు వేల రూపాయలు అప్పు ఉంది. భూస్వామి ఆమెను సరిగా చూడకపోయినా అతని నుండి అప్పుగా డబ్బును పొందడం కోసం ఆమె అతని వద్దే పనిచేస్తూ ఉంటుంది. భూస్వాములు, యజమానులు మాత్రమే భూమి లేని పేద కూలీలకు అప్పులు ఇస్తారని మరెవరు ఈ సాయం చేయరని రమ మనకు చెబుతుంది.

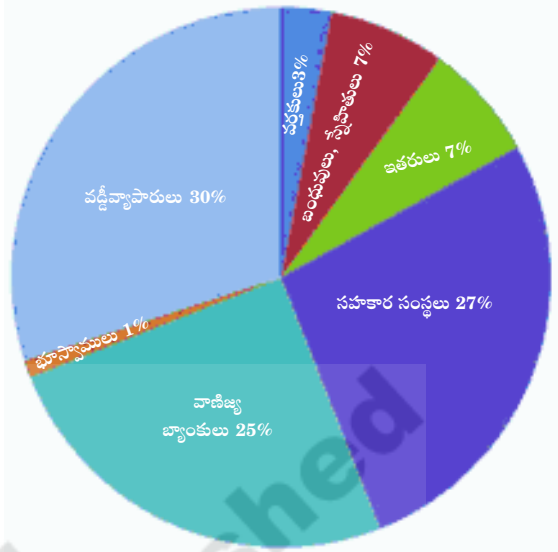
- శివకామి, అరుణ్, రమ, వాసులకు సంబంధించిన కింది వివరాలు పట్టికలో నింపండి.

వివరాలు	శివకామి	అరుణ్	రమ	వాసు
అప్పుగా తీసుకున్న సొమ్ము రూ లలో...				
రుణ కాలపరిమితి:				
కావలసిన దస్తావేజులు				
వడ్డీరేటు				
అప్పును తిరిగి చెల్లించే విధానం				
పూచీకత్తు				

భారతదేశంలో నియత, అనియత రుణాల వనరులు

పై ఉదాహరణల ద్వారా ప్రజలు వివిధ వనరుల ద్వారా రుణాలు పొందుతారని మనం తెలుసుకున్నాం. వివిధ రుణాలను వాటి స్వభావం ఆధారంగా నియత, అనియత రంగాల రుణాలుగా విభజించవచ్చు. బ్యాంకుల ద్వారా, సహకార సంస్థల ద్వారా పొందే రుణాలు నియత వనరుల రుణాలు. వడ్డీ వ్యాపారస్థులు, వర్తకులు, యజమానులు, బంధువులు, స్నేహితులు మొదలగు వారిచే రుణాలు అనియత వనరుల రుణాలు. ప్రక్కన వృత్త రేఖాచిత్రంలో గ్రామీణ కుటుంబాలు వివిధ వనరుల ద్వారా పొందే రుణాలు చూపబడ్డాయి. గ్రామీణులు పొందే ప్రతి 100 రూ॥ల రుణంలో 25 రూ॥లు వాణిజ్య బ్యాంకుల నుండి వస్తాయి. బ్యాంకుల తరువాత గ్రామీణులకు అతి తక్కువ వడ్డీతో రుణాలు ఇచ్చేవి సహకార సంస్థలు. రైతు సహకార సంస్థలు, చేనేత పనివారి సహకార సంస్థలు మొదలైన వివిధ రకాల సహకార సంస్థలు ప్రజలకు రుణాలనిస్తున్నాయి. భారతదేశంలో అనియత రుణ వనరులలో వడ్డీ వ్యాపారులు ప్రముఖ భాగంగా ఉన్నారు.

చిత్రం 9.3: వివిధ వనరుల ద్వారా గ్రామీణ కుటుంబాలకు అందుతున్న రుణాలు-2003

పై వృత్తరేఖా చిత్రంలోని దత్తాంశాన్ని పరిశీలించి చర్చించి, కింది పట్టికను నింపండి.

రుణ సంస్థలు	రుణాన్ని ఇచ్చే వనరులు (% లో)			
	1961	1971	1981	2003
సహకార సంస్థలు, వాణిజ్య బ్యాంకులు	10.3	24.4	58.6	?
ప్రభుత్వం, ఇతర నియత వనరులు	5.5	7.3	4.6	?
నియత సంస్థల మొత్తం	?	?	?	?
వడ్డీ వ్యాపారులు	62.0	36.1	16.1	?
వర్తకులు	7.2	8.4	3.1	?
భూస్వాములు	7.6	8.6	4.0	?
స్నేహితులు, బంధువులు	6.4	13.1	11.2	?
ఇతర వనరులు	0.8	2.1	2.4	?
అనియత సంస్థల మొత్తం	?	?	?	?
మొత్తం శాతం	100.0	100.0	100.0	100.0

నూతన కార్యచరణలు

గ్రామీణ ప్రాంతాలలోని ప్రజలకు బ్యాంకు సౌకర్యం కల్పించడానికి RBI చర్యలు తీసుకుంటుంది. ప్రతి బ్యాంకు తమ శాఖను గ్రామాలలో తెరవడం వారి వ్యాపార ప్రతినిధుల ద్వారా ప్రజలచేత బ్యాంకులలో ఖాతాలను తెరిపించడం ప్రారంభమైనది. ప్రతినిధులు ప్రజలకు వివరించి వారి డబ్బును బ్యాంకులలో దాచుకొనేటట్లు రుణాలు బ్యాంకుల ద్వారానే తీసుకునే టట్లు ప్రోత్సహిస్తారు. వీరి ఖాతాలను ఎలక్ట్రానిక్ ఐడెంటిఫికేషన్ వ్యవస్థ ద్వారా అనుసంధానం చేస్తారు.

ప్రస్తుతం ప్రభుత్వం అందరికీ యు.ఐ.డి. సంఖ్యను ఆధార్ కార్డు ద్వారా అందజేస్తుంది. ఈ ఆధార్ కార్డు ఉన్న ప్రతి ఒక్కరు సులభంగా బ్యాంకు ఖాతాను తెరవవచ్చు. ప్రభుత్వం ద్వారా అందించబడే ప్రయోజనాలను పొందవచ్చు. ఇంతకు ముందు బ్యాంకులలో ఖాతాలను నిర్వహించుకొనేందుకు కనీస బ్యాలెన్స్ ఉంచవలసి వచ్చేది. ఇప్పుడు ఈ నిబంధనని తొలగించి మనం ఇస్టానుసారం బ్యాలెన్స్ ఉంచుకొనేందుకు అనుమతినిస్తున్నారు. ఈ ఖాతాలను “నోఫ్రీజ్ ఎకౌంట్స్” అంటారు.

బ్యాంకులు లాభాల కోసం వ్యాపారం చేసే వర్తకులకు మాత్రమే కాకుండా ఇతర చిన్న రైతులు, చిన్న పరిశ్రమలు, తక్కువ మొత్తం అప్పు తీసుకునే వారు మొదలైన వారికి కూడా రుణాలు ఇచ్చేటట్లు భారతీయ రిజర్వుబ్యాంక్ (ఆర్.బి.ఐ.) పర్యవేక్షిస్తుంది. ఈ మధ్యకాలంలో రిజర్వు బ్యాంక్ తో పాటు నేషనల్ బ్యాంక్ ఫర్ అగ్రికల్చరల్ & రూరల్ డెవలప్ మెంట్ (NABARD) కూడా గ్రామీణులకు ఇచ్చే నియత రుణాలను పర్యవేక్షిస్తుంది.

బ్యాంకులు వ్యవసాయానికి ఇచ్చే రుణాల మొత్తం పెరిగినా ఇంకా రైతులలో కొద్ది మందికి బ్యాంకులు రుణాలు ఇవ్వటంలేదు. ఒక్క సారి “వ్యవసాయం” పాఠాన్ని గుర్తు తెచ్చుకోండి. 2011 సం॥లో భారతదేశంలో రైతుల సంఖ్య 14 కోట్లు. వీరిలో కేవలం 5.3 కోట్ల మంది రైతులకే రుణ ఖాతాలున్నాయి. దీని అర్థం దేశంలో మూడింట రెండు వంతుల మంది రైతులకు రుణఖాతాలు లేవు. 9 కోట్ల మంది రైతులు వడ్డీవ్యాపారులు, వర్తకులపై అనియత రుణాలపై ఆధార పడుతున్నారు. ఈ వడ్డీ వ్యాపారులు తమ ఇష్టం వచ్చినట్లు అధిక వడ్డీని వసూలు చేస్తారు.

నియత, అనియత రుణాలు: ఎవరు ఏం పొందుతారు?

అనియత రంగంలో రుణ కార్యకలాపాలను, వడ్డీ వ్యాపారులను నియత్రించే సంస్థ లేదు. వారు వారిష్టం వచ్చిన రీతిలో వడ్డీ రేట్లను నిర్ణయించవచ్చు. అధిక వడ్డీని అడ్డుకునే చట్టాలు ఉన్నా అమలు విషయంలో బలహీనంగా ఉన్నాయి. దీని వల్ల వారి ఇష్టారాజ్యంగా వడ్డీ వసూలు చేయబడుతున్నది.

భారతదేశంలో నియత, అనియత రుణదాతలు రుణాన్ని అందించే విషయంలో చాలా తేడా ఉంది. నియత రుణ సంస్థలు ప్రభుత్వం, ఆర్.బి.ఐ. రూపొందించిన నియమ నిబంధనలకు అనుగుణంగా పనిచేస్తూ తమ ఖాతాదారులచే కూడా ఈ నిబంధనలను పాటించేస్తారు. కాని అనియత వడ్డీ వ్యాపారులు ఎటువంటి ప్రభుత్వ నిబంధనలను పాటించకుండా తమ స్వంత పద్ధతులను పాటిస్తారు. రుణ గ్రహీతలు తీసుకున్న అప్పును చెల్లించలేక పోయిన పక్షములో నియత రుణదాతలు అప్పును తిరిగి రాబట్టడానికి వారిపై ఎటువంటి చట్టపరమైన చర్యనైనా చేపడతారు. కాని అనియత రుణదాతలు అప్పును తిరిగి రాబట్టడానికి చట్ట వ్యతిరేక మరియు ఎటువంటి చర్యనైనా చేపడతారు. ఈ కారణాల వలన అప్పుడప్పుడు

రుణ గ్రహీతలు ఆత్మహత్యలు చేసుకుంటున్నారు. నియత రుణ సంస్థలతో పోలిస్తే అనియత రుణదాతలు అనేక మొత్తాలను వసూలు చేస్తున్నారు. చాలా రాష్ట్రాలలో అనియత వడ్డీ వ్యాపారుల నుండి ప్రజలను రక్షించడానికి చట్టాలు ఉన్నా సరిగా అమలు జరగటంలేదు.

అధిక మొత్తంలో రుణం చెల్లింపు అంటే సంపాదనలో అధికభాగం అప్పు చెల్లించడానికే ఉపయోగపడుతుంది. అందువలన అప్పు తీసుకున్న వారికి ఆదాయంలో కొంత భాగమే మిగులుతుంది. కొన్ని సార్లు ఆదాయం కంటే అప్పు చెల్లింపే అధికంగా ఉంటుంది. దీనివలన అప్పు పెరిగిపోతుంది. స్వంత వ్యాపారం చేయాలనుకునే వారు పెరిగిన అప్పు వలన వ్యాపారం చెయ్యకపోవచ్చు.

ఈ కారణాల వలన బ్యాంకులు, సహకార సంస్థలు అధికంగా రుణాలు ఇవ్వాలన్న అవసరం ఉంది. దీని వలన ఎక్కువ మంది తక్కువ వడ్డీకి రుణాలు పొంది అధిక ఆదాయాన్ని పొందగలుగుతారు. వారు పంటలను పండించగలడం, వ్యాపారం చేయడం, చిన్న తరహా పరిశ్రమలను స్థాపించడం మొదలగునవి చేయగలుగుతారు. ప్రతి ఒక్కరికి తక్కువ వడ్డీ రేటును, అప్పును తిరిగి చెల్లించే సామర్థ్యం ఉండడం దేశాభివృద్ధికి ప్రధాన అంశాలుగా పనిచేస్తాయి.

ధనిక కుటుంబాలు తక్కువ వడ్డీతో నియత రుణాలను పొందుతూఉంటే పేద కుటుంబాలు అధిక వడ్డీతో అనియత రుణాలను పొందుతున్నారు. వృత్త రేఖా చిత్రాన్ని, పట్టికను పరిశీలించండి.

- భారతదేశములోని పట్టణాలలో నియత, అనియత వనరుల ద్వారా రుణము పొందుతున్న వారి వివరాలు - 2003. దిగువ పట్టికను చదివి పేరాగ్రాఫ్ లోని ఖాళీలను పూరించండి.

అప్పు తీసుకున్న కుటుంబాలు	నియత రుణం	అనియత రుణం	మొత్తం రుణం
పేద కుటుంబాలు	15	85	100
కొద్దిగా ఆస్తులున్న కుటుంబాలు	47	53	100
మంచి స్థితిలో ఉన్న కుటుంబాలు	72	28	100
ధనవంతులైన కుటుంబాలు	90	10	100

మూలం: భారతదేశ రుణం, పెట్టుబడుల సర్వే - 2003 ఎన్.ఎస్.ఎస్. నిర్వహణ ఆర్.ఇ.పి.501 డిసెంబర్ 2005.

పై పట్టిక పట్టణ ప్రాంత ప్రజల నియత, అనియత రుణాల భాగస్వామ్యాన్ని తెలియజేస్తుంది. ప్రజలలో పేద, ధనిక వర్గాలు ఉన్నాయి.% రుణాలను పేద ప్రజలు అనియత వనరుల నుండి పొందుతున్నారు. నియత వనరుల నుండి రుణాలు పొందుతున్న శాతం మాత్రమే. దీనిని ధనిక కుటుంబాలతో పోల్చండి. మీరేం కనుగొన్నారు? అనియత వనరుల నుండి% రుణాలు ఉంటే% నియత వనరుల నుండి పొందుతున్నారు. ఇదేవిధమైన ఒరవడిని గ్రామీణ ప్రాంతాలలో కూడ గమనిస్తారు.

ఇవి దీనిని సూచిస్తున్నాయి? గ్రామీణ ప్రాంతాల ప్రజలలో సగం మందికే నియత వనరుల ద్వారా రుణాలు అందుతున్నాయి. మిగిలిన రుణాలు అనియత వనరులు అందిస్తున్నాయి. అనియత వనరుల నుండి పొందే రుణాలలో అధిక భాగం ఎక్కువ వడ్డీ రేటుతో ప్రజల ఆదాయాన్ని కొద్దిగా మాత్రమే

- నియత, అనియత వనరుల నుండి పొందే రుణాలలో గల భేదాలు ఏవి?
- ప్రతి ఒక్కరికి సముచితమైన వడ్డీ రేట్లతో ఉన్న రుణాలు ఎందుకు అందుబాటులో ఉండాలి?
- ఆర్. బి. ఐ. లాగానే అనియత రుణాలకు పర్యవేక్షణాధికారి ఉండాలా? ఈ పని ఎందుకు కష్టతరం?
- ఆంధ్రప్రదేశ్ రైతుల నిస్పృహకు పేదవారికి నియత రుణాలు తక్కువగా అందడం కూడా ఒక కారణమా? చర్చించండి.

పెంచుతున్నాయి. అందువలన బ్యాంకులు, సహకార సంస్థలు గ్రామీణ ప్రాంతాల ప్రజలకు అధికంగా రుణాలు ఇవ్వడం అవసరం. దీనివలన రుణాల కోసం అనియత వనరులపైన ఆధార పడటం తగ్గుతుంది.

నియత వనరుల రుణాలు మరిన్ని ప్రదేశాలకు విస్తరించి ప్రతి ఒక్కరు పొందేలా ఉండాలి. ప్రస్తుతం నియత రుణాలను ధనిక వర్గం పొందుతూ ఉండగా పేదవారు అనియత వనరుల పైన ఆధారపడుతున్నారు. నియత వనరుల రుణాలు అందరికీ సమానంగా అందడం అత్యంత అవసరం. దీని వలన పేద ప్రజలు తక్కువ వడ్డీపై రుణాలను పొందగలుగతారు.

పేదలకు స్వయం సహాయక బృందాలు

ఇంతవరకు చదివిన విభాగంలో పేద కుటుంబాలు అనియత వనరులపై రుణాల కోసం ఆధారపడుచున్నారని తెలుసుకున్నాం. నిజానికి, అనియత వనరుల కన్నా బ్యాంకు నుండి రుణం పొందడమే చాలా కష్టం. బ్యాంకు రుణాల కోసం సరియైన దస్తావేజులు, పూచీకత్తులు అవసరం. పూచీకత్తు చూపించలేకపోవడమే బ్యాంకుల నుండి పేదవారు రుణాలు పొందలేకపోవడానికి ప్రధాన కారణం. పేదవారివద్ద పూచీకత్తును చూపడానికి కొద్ది ఆస్తులు మాత్రమే ఉంటాయి. వడ్డీ వ్యాపారులకు అప్పు తీసుకొనే వారు పరిచయం ఉండడం వలన పూచీకత్తు లేకపోయినా అప్పు ఇస్తారు. అంతక ముందు తీసుకున్న అప్పును తిరిగి చెల్లించక పోయిన మరల అవసరమైతే కొత్తగా అప్పును వడ్డీ వ్యాపారుల నుండి తీసుకోవచ్చు. వడ్డీ వ్యాపారులు లావాదేవీలను తెలియజేయకుండా అధిక వడ్డీని వసూలు చేస్తూ పేదవారిని హింసిస్తారు. వారు అప్పు వసూలుకు పంట ఉత్పత్తిని తక్కువ రేటుకు కొంటూ లేదా తమ వద్ద కూలీగా పనిచేయడానికి ఒత్తిడి చేస్తారు.

ఈ మధ్య కాలంలో పేదవారికి రుణాలు అందజేయడానికి కొత్త పద్ధతుల ద్వారా ప్రయత్నిస్తున్నారు. పేదవారిని సమీకృతం చేయడం, ముఖ్యంగా స్త్రీల కోసం, వారు పొదుపు చేసే డబ్బును సేకరించడం, దీనికోసం స్వయం సహాయక బృందాలను ఏర్పాటు చేసి నిర్వహించడం ఈ కొత్త పద్ధతుల ఉద్దేశ్యం. ప్రతి స్వయం సహాయక బృందం (ఎస్. హెచ్. జి) లో 15 నుండి 20 మంది ఒకే ప్రాంతానికి చెందినవారు సభ్యులుగా ఉంటూ, నిరంతరం కలుస్తూ, వారి డబ్బును పొదుపు చేస్తారు. ప్రతి ఒక్కరు రూపాయలు 25 నుండి రూ॥ 100 లేదా అంతకన్నా ఎక్కువ వారి వారి సామర్థ్యాలను బట్టి పొదుపు చేస్తారు. ఎవరైనా సభ్యులు రుణం అవసరమైతే తమ బృందం నుండి అందరూ కలిసి దాచుకున్న సొమ్మును అప్పుగా పొందవచ్చు. బృంద సభ్యులు అప్పు తీసుకున్న వారి దగ్గర వడ్డీని వసూలు చేస్తారు. ఈ వడ్డీ వ్యాపారులు వసూలు చేసే వడ్డీలకన్నా తక్కువగా ఉంటుంది. 1 లేదా 2 సంవత్సరాల పాటు బృందంలోని సభ్యులందరూ క్రమం తప్పకుండా పొదుపు చేస్తే వారికి బ్యాంకు రుణం పొందే అర్హత వస్తుంది.

బ్యాంకులతో ఉండే ఈ సంబంధం అందరికీ ఇచ్చే రుణాల మొత్తాన్ని పెంచడానికి దోహదపడుతుంది. బృందం పేరు మీద బ్యాంకులు రుణాలను అందజేస్తాయి. అదే విధంగా బృందాలు తీసుకున్న అప్పును అందరు కలిసి తిరిగి చెల్లించే హామీని బ్యాంకులకు ఇస్తాయి. రుణాలను పొందడం, డబ్బును పొదుపు చేయడం వంటి విషయాలను బృందం చర్చించి నిర్ణయిస్తుంది. రుణాల షరతులను బృందమే నిర్ణయిస్తుంది. అప్పును తిరిగి చెల్లించడం బృందం సభ్యులందరి సమిష్టి బాధ్యత. ఎవరైన సభ్యులు అప్పును సరిగా చెల్లించకపోతే ఆ విషయాన్ని బృందమే పర్యవేక్షిస్తుంది. ఈ ఏర్పాట్ల వలన పేద మహిళలకు బ్యాంకులు పూచీకత్తు లేకుండానే రుణాలు ఇవ్వడానికి ముందుకు వస్తున్నాయి.

బ్యాంకులు అడిగే పూచీకత్తు సాధారణంగా అంత అవసరంలేదు. ఎందుకంటే ఈ రుణాలు బృందములోని సభ్యులకు స్వయం ఉపాధిని కల్పిస్తాయి. బృంద సభ్యులు చిన్న చిన్న మొత్తాలను రుణంగా పొందుతారు. ఉదాహరణకు పూచీకత్తుగా ఉంచిన భూమిని తిరిగి పొందడం, పెట్టుబడులను సంపాదించడం (ఉదా: విత్తనాలు, ఎరువులు, ముడిసరుకులైన వెదురు, బట్టలు కొనుగోలు మొదలైన వాటికి), గృహోపకరణాల కొనుగోలు నిమిత్తం, కుట్టుమిషన్, మగ్గం, పశువులు మొదలగు ఆస్తుల సంపాదన కోసం రుణాలు పొందుతారు.

స్వయం సహాయక బృందాలు గ్రామీణ, పట్టణ పేద ప్రజలకు కేంద్రంగా పనిచేస్తాయి. మహిళలు స్వయం కృషితో ఆర్థికంగా నిలదొక్కుకోవడానికి మాత్రమే కాకుండా వివిధ సామాజిక సమస్యలైన ఆరోగ్యం, పోషణ, గృహహింస మొదలైన వాటిని చర్చించి సరియైన చర్యలు తీసుకునే వేదికగా కూడా స్వయం సహాయక బృందాల సమావేశాలు తోడ్పడతాయి.

- బ్యాంకు నుండి పొందే రుణానికి స్వయం సహాయక బృంద సభ్యురాలిగా పొందే రుణానికి గల భేదాలు ఏమిటి?
- కొన్ని స్వయం సహాయక బృందాలు వారి సభ్యులు తీసుకునే రుణాలకు అధిక వడ్డీని వసూలు చేస్తాయి. ఈ చర్య సరియైనదేనా చర్చించండి.
- స్వయం సహాయక బృందాల సమాఖ్య యొక్క పాత్ర ఏమిటి?

ఆర్థిక అక్షరాస్యత

ఆర్థిక అక్షరాస్యత ప్రతి ఒక్కరికీ ఆర్థిక అవసరాలపై జ్ఞానాన్ని కల్పించి ఆర్థిక పర నిర్ణయాలు తీసుకోవడంలో తోడ్పడుతుంది. ఆర్థిక అక్షరాస్యత పై ఆసక్తి, ఆర్థిక పరమైన ప్రణాళికలకు, ఉన్నత మైన ఆర్థిక లక్ష్యాలకు, రుణాలు, పొరపాట్ల నుండి రక్షణకు దోహదం చేస్తుంది. పొదుపు చేసే అలవాటును పెంపొందించడం, డబ్బును సమర్థంగా వినియోగించడం దీని ఉద్దేశ్యం. ఆర్థిక సేవలపట్ల అవగాహనను కల్పిస్తుంది.

రిజర్వు బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా వెబ్ సైట్లో (www.rbi.org.in) ఆర్థిక అక్షరాస్యతకు సంబంధించిన సమాచారము అందుబాటులో ఉంటుంది. ఈ సమాచారం అనేక విషయాలను తెలియజేస్తుంది. ఉదాహరణకు కరెన్సీ నోట్ల అసలు, నకిలీల ఉనికిని (నిజమైనవా లేదా దొంగనోట్లా!), ఆర్. బి. ఐ. గురించి సామాన్య మానవునికి ఆర్. బి. ఐ. చేసే సేవ గురించి విదేశాల నుండి పెద్ద మొత్తంలో డబ్బు అందిస్తామనే ప్రకటనలను గూర్చి హెచ్చరించడానికి, email / SMS ల ద్వారా అందించబడే డబ్బులను గురించి, ఇంటర్నెట్లో బ్యాంకు ఖాతాల వివరాల గురించి హెచ్చరించడం, బ్యాంకులలో లభించే రుణాల వివరాలు, బ్యాంకులలోనే ఎందుకు డబ్బును పొదుపు చేసుకోవాలి, సమస్యల పరిష్కారాలు, ప్రైవేట్ బ్యాంకులలో డబ్బు పొదుపుపై హెచ్చరికలు, డిపాజిట్లపై

బీమా గురించి, పిల్లలకు ఆర్.బి.ఐ. వలన లాభాల గురించి, కామిక్స్ ద్వారా పొదుపు (Raju and Money Tree, Money Kumar and Monetary Policy) మొదలైన విషయాలను తెలియజేస్తుంది. వీటితోపాటు నిరక్షరాస్యులు గ్రామీణ, పట్టణ, కుగ్రామాలలోని ప్రజల కోసం స్టేట్ లెవల్ బ్యాంకర్స్ కమిటీ (ఎస్.ఎల్.బి.సి) పొదుపును గురించి కాంపాక్ట్ డిస్క్ (సి.డి) ని తయారు చేసారు.

ఆర్థిక అక్షరాస్యత వినియోగదారులకు రక్షణ, ఆర్థిక స్థిరత్వం మొదలైన వాటికి అత్యంత అవసరం. నియత ఆర్థిక సంస్థల సేవలు, ప్రయోజనాలు, వాటి ఉత్పత్తులను అర్థంచేసుకోవడానికి ఆర్థిక అక్షరాస్యత అవసరం. అక్షరాస్యత తక్కువగా ఉన్న ప్రాంతాల ప్రజలకు నియత సంస్థల రుణాలు పొందని వారికి ఆర్థిక అక్షరాస్యత సహాయ పడుతుంది. ఆర్థిక మార్కెట్ల పోకడలు అర్థంకాని ఈ రోజుల్లో సామాన్య మానవుడు కూడా తన స్వంత నిర్ణయాలు తీసుకోవడానికి ఆర్థిక అక్షరాస్యత సహాయం చేస్తుంది. ఇంకా కుటుంబాల ద్వారా అత్యధికంగా డబ్బు పొదుపు చేసే మనదేశంలో ప్రజలు తమ ఆర్థిక లక్ష్యాలను చేరుకోవడానికి కావలసిన మార్గదర్శకాలను అందిస్తూ ఒక ప్రధాన పాత్రను పోషిస్తుంది.

కీలక పదాలు

1. డిమాండ్ డిపాజిట్లు
2. ఆర్థిక కార్యకలాపాలు
3. సహకార సంస్థలు
4. వాణిజ్య బ్యాంకులు
5. అనియత రుణ వనరులు

మీ అభ్యసనాన్ని మెరుగుపరచుకోండి

1. పేద కుటుంబాలలో చాలా కుటుంబాలు అనియత వనరుల నుండి రుణాలు పొందుతాయి. అనియత రుణాలపై ధనిక కుటుంబాలు చాలా తక్కువగా ఆధారపడతాయి. ఈ వాక్యాలను మీరు సమర్థిస్తారా? మీ సమాధానాన్ని సమర్థించడానికి పట్టిక-1లోని సమాచారాన్ని ఉపయోగించండి.
2. రుణాలపై అధిక వడ్డీ రేట్లు ఎందుకు హానికరం?
3. పేదలపట్ల స్వయం సహాయక బృందాల ప్రధాన ఉద్దేశ్యం ఏది? మీ సొంత వాక్యాల్లో వివరించండి.
4. బ్యాంకర్లతో మాట్లాడి పట్టణ ప్రాంత ప్రజలలో ఎవరు ఎక్కువ రుణాలు పొందుతారో తెలుసుకోండి.
5. స్వయం సహాయక బృందాల ద్వారా వచ్చే రుణానికి, బ్యాంక్ ద్వారా వచ్చే రుణానికి తేడాలేమిటి?
6. స్వయం సహాయక బృందాల గురించి ఉన్న మూడవ పేరా చదివి ఈ కింది వానికి జవాబు రాయండి. మీ ప్రాంతంలో స్వయం సహాయక బృందాలు ఏ విధంగా పనిచేస్తున్నాయి.

ప్రాజెక్ట్

మీ ప్రాంతంలో ఏ రైతు అయినా ఆత్మహత్య చేసుకున్నాడా? అయితే దానికి కారణాలను తెలుసుకోని ఒక రిపోర్టు తయారు చేసి, వార్తాపత్రికలలో దీనికి సంబంధించిన వార్తలను సేకరించి మీ తరగతి గదిలో చర్చించండి.

